

MISKOLCI EGYETEM – GAZDASÁGTUDOMÁNYI KAR

Üzleti Információgazdálkodási és Módszertani Intézet

Számvitel Intézeti Tanszék

ELLENŐRZÉSI ISMERETEK

Miskolc, 2012.02.

2012.

***Összeállította:
Dr. Nagy László***

BEVEZETÉS AZ ELLENŐRZÉS TÁRGYBA

➤ **Milyen ismeretek szükségesek az ellenőrzésben?**

- számviteli
- pénzügyi
- elemzési
- jogi
- speciális (ellenőrzés fajtánként) pl.:
 - adó, vám (anyag és eljárás jogi szabályok és alkalmazásuk)
 - államháztartási, költségvetési
 - munkaügyi

HOL, MIRE, MILYEN TERÜLETEKEN HASZNOSÍTHATÓ AZ ELLENŐRZÉSI ISMERET?

➤ **Általánosságban ellenőrzést végez**

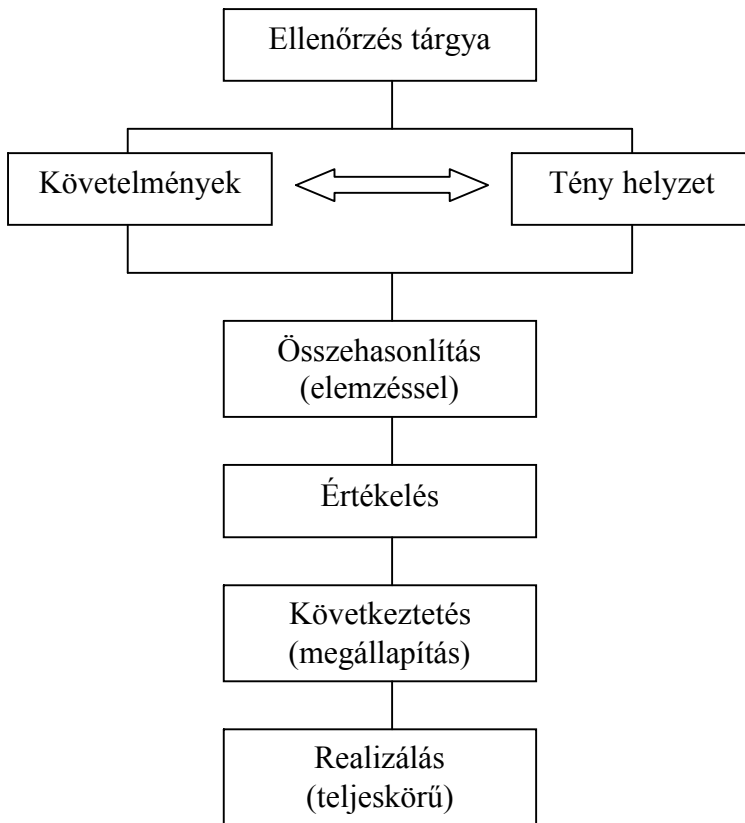
- vezetőként
- (beosztott) munkatársként
- magánszemélyként
- vállalkozóként

➤ **A vállalkozás vagyoni, pénzügyi, jövedelmi helyzetének vizsgálata**

- szabályszerűségi összefüggésben
 - hatósági érdekek érvényesítése
- hatékonysági összefüggésben
 - tulajdonos (tulajdonosi érdekek érvényesítése is)
 - üzleti partner
 - befektető
 - hitelező
 - állam

ELLENŐRZÉSI ALAPMODELL

- **VAN (tényleges) helyzet összevetése a KELL (előírt, elvárt) helyzettel, realizálva az eltérést vagy a megegyezést.**

- **Az alapmodell elemeinek tartalma (csak példaszzerű kiemelések)**

- **Ellenőrzés tárgya**
 - emberi cselekvés
 - használati tárgy (pl. minősége)
 - vállalkozás éves beszámolója
 - egy mérleg tétel
 - egy gazdasági esemény
 - adóalany adókötelezettsége

- **követelmények**
 - jogszabályok
 - irányítás egyéb eszközei
 - vállalkozás belső szabályai

MI AZ ELLENŐRZÉS?

- Egyszerűsített definíció: **a tényeknek a követelményekhez viszonyított értékelése és az ennek következményeként tett megállapítások teljeskörű realizálása**

- **A vezetés, irányítás szerves része**
 - számonkérésen keresztül (tervezés, szervezés, ellenőrzés)

PÉLDA AZ ALAPMODELLRE I.

- **Vásárolt készletek értékvesztése**
 - Fogalma – mikor? – milyen feltételekkel?
 - piaci értéktől eltérés
 - mérlegkészítés időpontja
 - döntés: jelentős és tartós eltérések meghatározása
 - nem felel meg az előírásoknak
 - bizonylati fegyelem része

 - Eltérés kihatása (realizálása)
 - adózás előtti eredményre
 - adóra
 - adózott eredményre
 - mérleg szerinti eredményre
 - eredménytartálékra
 - saját tőkére

PÉLDA AZ ALAPMODELLRE II.

- **Amortizációs politika vizsgálata**
 - követelmény
 - számviteli törvény
 - számviteli politika
 - üzembehelyezési eljárás
 - használati idő megtervezése
 - bekerülési érték meghatározása
 - maradványérték
 - fogalma
 - döntés: ha jelentős
 - részei
 - számviteli politikai összefüggései (Isd. még külön)

PÉLDA AZ ALAPMODELLRE II. folyt.

➤ **Amortizációs politika vizsgálata folyt.**

- leírás módszere (terv szerinti écs.)
 - összemérés elvének érvényesítése (összes ráfordítás figyelembevételének lehetősége)
- terven felüli értékcsökkenési leírás
 - fogalma (piaci érték alakulással összefüggésben)
 - döntés: tartósan és jelentősen
 - visszairása
 - mérleg fordulónapja
 - kivétel
 - új nettó érték lesz?
- écs. elszámolás időpontja
- egyösszegű leírás lehetősége
- egyösszegű leírás lehetősége

ELLENŐRZÉSEK OSZTÁLYOZÁSA ***(nem teljeskörű !)***

➤ **kinek a megbízásából?**

- külső
- belső

➤ **„Önállósodási” foka szerint**

- időszakosan végrehajtott
- (munka) folyamatba épített

➤ **szakmai tartalom szerint (pl)**

- pénzügyi – gazdasági
- funkciók szerint (pl. számvitel, beruházás, K+F)

➤ **terjedelme szerint**

- átfogó (komplex)
- témavizsgálat
- célvizsgálat

➤ **időpontja szerint**

- előzetes
- egyidejű
- utólagos

➤ **követelmény oldalról**

- szabályszerűsége irányuló
 - jellemzően: hatósági érdek
- hatékonyságra irányuló
 - jellemzően: tulajdonosi érdek
- szerepük és összefüggésük a döntésekben

ELLENŐRZÉSI RENDSZEREK

➤ Fogalma:

követelményektől való eltérést vagy annak való megfelelést jelző struktúra, amelyben a részellenőrzések egymással kölcsönhatásban, összehangolt egészként fogják át az ellenőrzés tárgyát.

➤ Követelmények a rendszerrel szemben (csak kiemelések !)

- teljesség (szabályszerűségi és hatékonysági oldalról)
- irányítás szükségleteihez igazodás (tulajdonosi és hatósági érdek)
- racionalitás (elhatárolás és koordináció)

➤ Követelmények az ellenőrzési tevékenységgel szemben (csak kiemelések!)

- törvényesség, megalapozottság (objektivitás, a törvények megtartása és megtartatása)
- irányítás, vezetés támogatása (döntések és az intézkedések végrehajtásán keresztül)

ELEMZÉS ÉS ELLENŐRZÉS

➤ Elemzés fogalma:

- múlt, jelen, lehetőségek
- összefüggés: az ellenőrzés alapvető módszere

➤ Szempontok az elemzés és ellenőrzés során

- adatok, mutatók összehasonlítása
 - adott rendszerben (közegben) értékelés
 - összefüggéseik, belső tartalmuk figyelembevétele
 - pl.: mérlegből számolt likviditási mutatók, vagy eredménykimutatásból árbevétel arányos adózás előtti eredmény
- az összehasonlíthatóság biztosítása
 - a mindenkori szabályozás hatása
- a reálfolyamatok számbavételének szükségessége
 - pl.: fajlagos természetes mutatók (anyagfelhasználási, energiafelhasználási fajlagos)
- a valóságtartalomról meggyőződés

KÖVETELMÉNYEK SZÁMBAVÉTELE ÉS ALKALMAZÁSUK (avagy a viszonyítási alap az ellenőrzés során) I.

➤ **Jogsabályok**

- a jellemzően normatív és / vagy keretjellegű szabályozás alkalmazása
 - mit jelentenek?
 - példák a számvitelből a keretjellegre (pl. bekerülési érték meghatározása, vagy a jelentős érték meghatározása)
 - normatív: jellemzően pl. anyagi adójogsabályok
- jogsabályi hierarchia
 - jelentősége az alkalmazásban (magasabb rendű elsődlegessége)
 - az ellenőrzés visszajelző szerepe a jogalkotók felé
 - a törvények indoklása (nem jogsabály)
 - jogalkotói szándék
- jogsabályok alkalmazásával összefüggő magyarázatok, kötelezések
 - közlemények, irányelvek (minisztériumok, önkormányzatok)
 - tájékoztatások, állásfoglalások
 - közzétett és egyedi kezelése
 - Legfelsőbb Bíróság (2012: Kuria)
 - jogegységi döntései
 - iránymutatásai (pl.: áfa levonhatóság ügyében)
 - 2012: önkormányzati rendeletet megsemmisíthet (korábban az Alkotmánybíróság)
 - bírósági ítéletek kezelése

Jogeset az áfa levonási és visszaigénylési jogra (A LB alap iránymutatása)

Az általános forgalmi adó levonási és visszaigénylési jog kizárólag több feltétel együttes fennállása esetén gyakorolható.

A társaság olyan számlák általános forgalmi adó tartalmát helyezte levonásba, amelyek esetében – az adóellenőrzés során – a kibocsátó egyéni vállalkozó elismerte, hogy fiktívek, mert mögöttük tényleges gazdasági esemény nem volt.

Az adóhatóság erre alapozva adóhiánynak minősülő adókülönböt állapított meg a társaság terhére.

Emellett az adóhatóság nem vitatta, hogy a termékbeszerzés megtörtént, csak ez nem a számlákon szereplő eladó-vevő között ment végbe.

Az ügyben mind az I. fokú, mind a II. fokú bíróság új eljárás lefolytatására kötelezte az adóhatóságot. Az indokolás szerint ugyanis a társaság bizonylatai alapján vizsgálni kellett volna, hogy a számlán szereplő termékértékesítés ténylegesen megtörtént-e és az ellenértéket (adóval együtt) a társaság megfizette-e. Az adóhatóság tehát nem tett teljes körűen eleget a tényállás tisztázási kötelezettségének.

Jogeset folytatása – az áfa levonási és visszaigénylési jogra (A LB alap iránymutatása)

Felülvizsgálati kérelem, majd a társaság ellenkérelmének benyújtásával a per a Legfelsőbb Bíróságon folytatódott. Ítéletével az első és másod fokú bíróságok ítéleteit hatályon kívül helyezte és a társaság keresetét elutasította. Indokolása egyben iránymutatásul is szolgál. Kimondta, hogy **a levonási jogot csak a formai és tartalmi feltételek együttes megléte esetén lehet gyakorolni.** Ezért mindenkor vizsgálni kell a tartalmi feltételek meglétét. Nevezetesen, hogy

- a gazdasági esemény ténylegesen végbe-ment-e,
- az ellenértéket a vevő az adóval együtt megfizette-e,
- az adó áthárítására a másik adóalany részéről sor kerülhetett-e

A számla hitelességét sokrétűen szükséges vizsgálni. Az önmagában formailag szabályos számla nem ad alapot az adó levonására.

Jelen esetben a számla kibocsátó egyéni vállalkozó ebben a gazdasági eseményben valóságosan nem vett részt, ezért az adó áthárítására sem kerülhetett sor. Az adó levonási jog így nem nyílt meg.

➤ **Határozatok, utasítások, tervek, intézkedések**

- Országgyűlési és Kormány határozatok
 - pl.: egy ágazatra, szakmára, beruházásra, létszámra, dotációra (pl. munkahelymegőrző program)
- miniszteri utasítások
- gazdasági társaság szerveinek határozatai (határozatok tára)
- programok, tervek, intézkedési tervek
- (pl.: fejlesztések, normák)
- egyedi vezetői utasítások, intézkedések

KÖVETELMÉNYEK SZÁMBAVÉTELE ÉS ALKALMAZÁSUK (avagy a viszonyítási alap az ellenőrzés során) II.

Belső szabályzatok, szabályok

Például:

- Szervezeti és Működési Szabályzat
- Kollektív Szerződés
- Alapszabály
- Társasági Szerződés
- Vállalkozáson belüli szabványok (pl.: minőségi), utasítások (pl.: gyártástechnológiai)
- **Gazdálkodók Számviteli (ügynyiteli) Szabályzatai**
 - Számlarend
 - Leltározási és Leltárkészítési Szabályzat
 - Eszköz-Forrás Értékelési Szabályzat
 - Pénzkezelési Szabályzat
 - Önköltség-számítási Szabályzat
 - Számviteli Politika (írott)
- Számviteli szabályok változására utalás (2009.01.01., 2010.01.01., 2011.01.01., 2012.01.01.)
 - benne:
 - sajátos egyszerűsített éves beszámoló választási lehetősége (a sajátos egyszerűsítés tartalma)
 - a Pénzkezelési Szabályzat módosításának szükségessége (tartalma – összefüggésben a napi készpénz záróállomány havi átlagának maximalizálásával is)
 - számviteli beszámolók közzétételének változásai
 - o elektronikusan – céginformációs szolgálathoz
 - o adóhatóság és a cégbíróság kapcsolódó feladatai
 - o mulasztás következményei
 - a devizás tételek év végi értékelése
 - naptári évtől eltérő üzleti év választása (indokolt esetben szabadon – főszabály nem változott)
 - leltározási szabályok
 - o főszabály: minden üzleti évben
 - o mennyiségi feltétellel és/vagy egyeztetéssel
 - o eltérő szabályok – feltételek
 - bizonylatok kezelése
 - o elektronikusan nyilvántartásba rögzítés és digitális megőrzés

SZÁMVITELI POLITIKA I.

➤ **Fogalma:** a gazdálkodó, szabályzatba rögzített, törvényi kereteken belüli saját hatáskörű döntései, amelyek az adatszámbevételét, adatfeldolgozási rendjét, az értékelési módokat és az elszámolási megoldásokat határozzák meg.

- Miből fakad?
 - Sztv. keretjellegű szabályozásából
- Írott és „ad hoc” számviteli politika

➤ **Ellenőrzés szempontjából követelményként (kvázi jogszabályként) funkcionál**

Feltétele:

- Feleljen meg a törvényi előírásoknak és a
- számviteli alapelveknek, és
- igazodjon a gazdálkodó tevékenységéhez, ennek jellemzőihez.

SZÁMVITELI POLITIKA II.

(csak kiemelések!)

➤ **Analitikus nyilvántartási rendszer meghatározása**

- Jelentősége
 - gazdasági események lekezelhetősége, ellenőrizhetősége
 - számviteli alapelvek betartása (pl. egyedi értékelés elve)
 - a jogszabályok betartása (pl. écs. elszámolások)
 - vagyoni, pénzügyi, jövedelmi helyzet bemutatása (KM adatigénye)
- Például
 - készletnyilvántartás
 - vevő, szállító analitika
 - tárgyi eszköz nyilvántartás
 - szigorú számadású nyomtatványok nyilvántartása
 - költségvetési kapcsolatok nyilvántartása

➤ **Mérlegkészítés időpontja**

- Meghatározása (avagy milyen időpont)
- Összefüggése számviteli alapelvekkel különösen a teljesség alapelvével
- Jelentősége
 - értékelési, elszámolási tételekhez kötődően – valósabb vagyoni, pénzügyi, jövedelmi helyzet.

➤ **Mi a JELENTŐS?**

- Beszámoló ismételt közzétételével kapcsolatban
 - jelentős hiba (számviteli politikai szabályozás, jogszabályi „küszöbértékekkel”)
 - lényeges hiba (normatív szabályozás)

• **Számviteli politikában** (csak kiemelések!)

Vállalkozásonként más és más! Pl.:

- maradványérték
- terven felüli écs (és visszairása)
- készletek-, tulajdoni és hitelviszonyt megtestesítő értékpapírok értékvesztése
- a jövőbeni költségekre képezhető céltartalék

ESETEK

I.

Egy kettős könyvvitelt vezető, tartós fogyasztási cikkeket gyártó vállalkozás úgy döntött, hogy a korábban február 15. napjában rögzített mérlegkészítés időpontját két év után megváltoztatja és február utolsó napjában határozta meg. (mérleg fordulónapja: dec.31.)

Feladat:

- 1.) Vizsgálja meg, hogy döntése jogszerű-e és milyen gazdasági eseményeken (elszámolandó tételeken) keresztül befolyásolhatja a vállalkozás mérleg szerinti eredményét?
- 2.) Vannak-e (lehetnek-e) az áttérésnek feltételei?
- 3.) Hogyan hatott a változás a vállalkozás vagyoni, pénzügyi, jövedelmi helyzetére?

II.

A Kft. egy (azonos üzembe helyezési időpontú, azonos bekerülési értékű) homogén termelő-berendezés csoportjánál az üzleti év (azonos a naptárival) február végén terven felüli értékcsökkenést számolt el, mert a könyv szerinti értékük az adott leírási év első két hónapjában 15 százalékkal magasabb volt, mint az eszközök piaci értéke. A piaci érték az év július hónapjában olyan mértékben megemelkedett, hogy meghaladta az eszközök könyv szerinti értékét. A Kft erre alapozva a terven felüli értékcsökkenés visszairása mellett döntött.

A társaság a számviteli politikájában a terven felüli értékcsökkenés kritériumait nem szabályozta, mondván hogy ez a számviteli törvényben meghatározásra került.

Feladat:

Ellenőrizze a gazdasági események szabályszerűségét!

SZÁMVITELI POLITIKA III.

➤ Bekerülési érték meghatározása **(tárgyi eszköz)**

- Belső szabályozás szükségessége
 - tételes törvényi szabályozás és mégis döntési kényszerben a gazdálkodók
- Kiemelések
 - szállítási költség
 - közvetítői, bizományi díj
 - bankgarancia díja
 - üzembehelyezésig felmerült hitelkamat
 - technológia betanítási díja
 - tartozék, tartalék alkatrész
 - (biztonságos üzemeltetéshez, rendeltetésszerű használathoz)
 - üzembe helyezés után érkezett számlák kezelése, elszámolása

Eset III

Egy Rt-nél azt a feladatot kapja, hogy **(módosítsa/pontosítsa) a tárgyi eszközök között nyilvántartott gépek, berendezések bekerülési értékének meghatározásával összefüggő számviteli politikai előírásokat** úgy, hogy a szabályozás egzakt követelményként funkcionáljon az értékelés, elszámolás és ellenőrzés során.

Kiemelt figyelemmel kell lenni arra, hogy a közeljövőben kapacitást bővítő, új technológiát meghonosító beruházás fejeződik be, amelyhez kötődően a meglévő számviteli politika nem ad teljeskörű és egyértelmű szabályozást. A gépek, berendezések importból kerülnek beszerzésre, szerelésük részben külső cégek közreműködésével, részben saját kivitelező kapacitás felhasználásával történik. A gépekhez, berendezésekhez az üzemszerű, biztonságos üzemelést lehetővé tevő tartozékok és tartalékalkatrészek kerülnek beszerzésre.

A fejlesztés pénzügyi forrásai között megjelenik a saját erő, a pályázattal elnyert támogatás és a pénzügyi hitel is.

➤ **Tárgyi eszköz értéknövelő felújítása**

- **Fogalma:** az elhasználódott tárgyi eszköz eredeti kapacitásának, állagának, pontosságának megközelítő vagy teljes helyreállítását eredményező munka.
 - közgazdasági tartalma (eredmény – valódiság)
- Egyéb feltételek
 - tárgyi eszköz egészére vonatkozzon
 - több mint egy évvel hosszabbítsa meg a rendeltetésszerű használatot.
- Aktiválása?
 - belső szabályozás szükségessége és tartalma
- Kapcsolódóan: a tartalom elsődlegessége a formával szemben számviteli alapelv alkalmazása
- Lsd. eset

➤ **Kísérleti fejlesztés aktivált értéke**

- A mérleg tétel tartalma (avagy mi kerül itt kimutatásra)
 - 2012: alapfogalmait nem számv.tv. definiálja)
- Aktiválendő a befektetett eszközök között?
- A megítélés kritériumai
 - elsődlegesen: hasznossága a vállalkozás számára
- Bizonylati rendszerének szabályozása, jelentősége (társasági adóval és alapjával való összefüggése)
- Lsd. eset

ESETEK

IV.

A vállalkozás intenzív K+F tevékenységet folytat. Ennek keretében – a korábban vásárolt, de még működők helyett – új minőségellenőrző berendezéseket fejlesztett ki.

A kutatás – üzleti éven belüli - befejezése után a fejlesztést a vállalkozás szempontjából hasznosnak (számviteli politikájában rögzített kritériumok figyelembevételével) – nyereséget hozónak – ítélte és a berendezéseket üzemszerűen használatba vette. A ráfordításokat a kísérleti fejlesztés aktivált értéke mérlegtételen mutatta ki. Egyidejűleg a még működő, nullára le nem irt berendezéseket leállította és nem is szándékozik újra üzemeltetni. Analitikájában (könyveiben) továbbra is nettó értéken nyilvántartja.

Feladat:

- 1.) Vizsgálja meg az elszámolások szabályszerűségét.
- 2.) Értékelje a vállalkozás döntéseit.
- 3.) Vizsgálja meg az adózás előtti eredményre gyakorolt hatásokat, (a növelő és csökkentő tételek meghatározásával).

ESETEK

V.

Egy iskolapéllda (de az alapja valós eset)

Egy termelő vállalkozás a számviteli politikájában rögzítette, hogy befektetett eszközként működő gépei, berendezései esetében, értéknövelő felújításnak azt tekinti, ha a használati idő 90 %- a utáni nagyjavításra kerül sor és ez legalább egy évvel meghosszabbítja az eszköz élettartamát.

A vállalkozásnál az egyik tárgyi eszköz (berendezés) tervezett használati ideje 5 év. A rendszeres karbantartás mellett a harmadik éves működés végére, folyamatosan csökkent a termelési kapacitása és a berendezés olyan mértékben meghibásodott, hogy használhatatlanná vált.

A vállalkozás megvizsgálva a meghibásodást és gazdaságossági számításokat végezve úgy döntött, hogy a berendezést felújítja.

A beindult nagyjavítással összefüggő műszaki felülvizsgálat kiderítette, hogy nagy értékű alkatrészek rejtett minőséghibásak voltak. Ezek cseréjére és általános felújítására került sor, melynek eredményeképpen újra az eredeti kapacitással üzemelt a berendezés.

A felmerült ráfordításokat a vállalkozás ráaktiválta a tárgyi eszközre, azaz ezzel megnövelte a meglévő nettó értéket.

Feladat:

- 1.) Ellenőrizze az elszámolások szabályszerűségét és állapítsa meg ezek jogszerű vagy jogszerűtlen voltát.
- 2.) Minősítse a vállalkozás döntését.

**A TÉNYHELYZET (TEVÉKENYSÉG)
MEGISMÉRÉSÉNEK ESZKÖZEI I.**

KÖZVETETT ESZKÖZÖK

- ***Iratok (nyilvántartások, bizonylatok okmányok) alapján***
 - Miért közvetett?
 - Jellemzői
 - részletesebbek, mint az összegzett adatok
 - tartalmi megismerésre nyújtanak lehetőséget
 - Alapvető csoportosítása
 - általános tájékozódásra alkalmas
 - egyedi eseményekre vonatkozó

- ***Nyilvántartások***
 - Jellemzően mire nyújtanak lehetőséget?
 - rendszerszemléletű vizsgálatokra
 - Például: **általános forgalmi adó analitika**
 - megválaszolható kérdés: rendszerében biztosítja-e az adókötelezettség teljesítését?
 - ehhez igazított adattartalma
 - speciális adatok

- ***Feladat:***

határozza meg az általános forgalmi adó analitikus nyilvántartásának adattartalmát.

EGYEDI IRATOK (bizonylatok, okmányok)

- ***Mire irányul az ellenőrzés?***
 - szabályszerűség
 - törvényesség
 - valódiság
- ***Mikor hitelesek az iratok?***
 - jogszabályban előírt alaki, formai, tartalmi feltételeknek megfelelés
 - számviteli bizonylatok
 - a számla (áfa törvény)
 - kiállító (pl. pénztáros), jóváhagyó, engedélyező (pl. utalványozó) aláírása
 - a tartalom valódisága, vagyis érvényesül a valódiság számviteli alapelv
 - a hitelességről meggyőződés egyik eszköze: a kapcsolódó (találkozó) ellenőrzések
 - 2012.01.01.: adóellenőrzés (NAV), egyes gazdasági események valódiságának vizsgálata az ellenőrzött szerződéses partnereinél nem teremt ellenőrzéssel lezárt időszakot

AZ IRATOK ELLENŐRZÉSE LEHET

➤ ***Teljeskörű***

- pl. pénztárelőírás, rendszerhiba vagy visszaélés gyanúja
- példák: elektronikus számlázás, fiktivitás gyanúja.

➤ ***Próbaszerű***

- célzottan vagy véletlenszerűen kiválasztott iratok alapján, pl. árbevétel vagy költség elszámolások szabályszerűségi felülvizsgálata
 - lsd. vizsgálati program jelentősége

SZÁMVITELI REND, BIZONYLATI ELV ÉS FEGYELEM ELLENŐRZÉSÉNEK ALAPJAI I.

➤ ***Jelentősége***

- szabályszerűség alapja, minden dokumentális ellenőrzésnél

➤ ***Mi a bizonylati elv?***

- lsd. Számviteli törvény

➤ ***Könyvekben, nyilvántartásokban való rögzítés időpontja***

- általában a kötelező és a kivétel (pénzmozgáshoz kötődően)

➤ ***A bizonylatok kiállítása***

- mit kell biztosítani?
 - hitelességet, megbízhatóságot, időtállóságot
- alaki és tartalmi kellékei (Szv.tv. és Áfa.tv.)

➤ ***Bizonylatok megőrzési kötelezettsége***

- Meddig?:
 - Öt évig (adókötelezettség)
 - ezen belül: elévülést megszakító esetek
 - Nyolc és tíz évig (lsd. szv.tv.)
- Mit?

➤ ***Szigorú számadás alá vont nyomtatványok (bizonylatok)***

- fogalma – mit jelent a szigorú számadás alá vonás?
- a bizonylatok köre
 - szükséges-e belső szabályozás
 - példákkal!
- egyéni vállalkozóknál?
 - Szv.tv. és Szja tv. viszonya

Feladat:

- **A számviteli rendet és bizonylati fegyelmet**
- mely törvények szabályozzák ill. kapcsolatba vannak vele?
 - kikre vonatkoznak?
 - milyen könyvvézetési, nyilvántartási, elszámolási területeket szabályoznak?
 - **Jogtár!?** – **avagy elsődlegesen tudjuk, hogy mit és hol kell keresni!**
- = Szv.tv.
- = ÁFA tv.
- = SZJA tv.
- = Adózás rendjéről szóló tv.
- = Jövedéki adóról szóló tv.
- = Btk.

SZÁMVITELI REND, BIZONYLATI ELV ÉS FEGYELEM ELLENŐRZÉSÉNEK ALAPJAI II.

Számlázási szabályok avagy a számla kitüntetett szerepe az ellenőrzés során

- **Számla fogalma:**
- **Számla:** minden olyan okirat, amely megfelel az e fejezetben meghatározott feltételeknek
 - **Számlával egy tekintet alá eső okirat:** minden más, okirat, amely tartalmazza a kibocsátó és a címzett adatait, sorszámozott, hivatkozik az eredeti számla sorszáma, számszerűsített hatását és kétséget kizáróan az eredeti számlára hivatkozva, annak adattartalmát módosítja.
- **Számla kibocsátási kötelezettség:**
- **Miről:**
 - termékértékesítésről, szolgáltatásnyújtásról
 - előlegről
 - külföldön teljesített ügyletről ha a teljesítésre kötelezett adóalany belföldi illetőségű
 - **Kinek:**
 - kötelezettnek
 - kötelezett által választott meghatalmazott (írásbeli megállapodás kell)
 - **Időpontja:** (2009.: ésszerű időpontban) de
 - **teljesítésig**
 - **előleg esetében a fizetendő adó megállapításáig,**
 - **de legfeljebb az attól számított ésszerű időn belül (15 nap?!)**
- Ettől eltérő ha gyűjtőszámla kerül kibocsátásra

➤ ***Számla kibocsátási kötelezettség:***

- **Gyűjtőszámla:** ha ugyanannak a személynek, szervezetnek több számlakibocsátásra jogalapot teremtő ügyletet teljesít sorokról egy számlát állíthat ki, de erről a feleknek előzetesen írásban meg kell állapodni.

Időpontja: teljesítés napjával egyidejűleg a rá vonatkozó adómegállapítási időszakban, mely az adómegállapítási időszak utolsó napja, de legkésőbb annak utolsó napjától számított 15 napon belül

➤ ***Számla kibocsátási kötelezettség alóli mentesítés***

- Ha az ellenértéket legkésőbb a teljesítésig pénzzel vagy készpénz-helyettesítő eszközzel megtörténik és a számla kibocsátását a beszerző, igénybevevő nem kéri

Ilyen esetben **legalább nyugta**, de ha az igénybevevő, beszerző adóalany akkor nem elegendő a nyugta, hiszen legalább egyszerűsített számla kell / feltéve, hogy a számlán szereplő adatok forintban kifejezettek

➤ ***Számla kibocsátó helyett számlázhat***

- a vevője (megrendelője)
- a képviselőt ellátó harmadik fél is
- feltétel: írásos megállapodás
- egyetemleges felelősség
 - kellő körültekintéssel kell eljárni

➤ ***Számla adattartalma***

➤ lsd. áfa tv.

➤ ***Nyugta adattartalma***

➤ lsd. áfa tv.

➤ ***Számítógéppel készített számla***

- adóigazgatási azonosításra alkalmasság
- program (lényeg: a zártság biztosítása)
 - felhasználói kézikönyv
 - kihagyás és ismétlés nélküli sorszámozás
 - példány sorszámozás

- **az elektronikus úton kibocsátott számlára vonatkozó szabály:** A számlakibocsátásra kötelezett köteles gondoskodni arról is, hogy havi rendszerességgel az adott hónapban kibocsátott számlákról papíron kiegészítő összesítő jelentés készüljön, és azt a termék beszerzője, szolgáltatás igénybevevője megkapja.

- 2012.01.01.: elektronikus aláírással és időbélyegzővel ellátott számla kibocsátásához a számlabefogadó előzetes beleegyezése kell (kivéve: ha jogszabály írja elő az elektronikus számlázást)

➤ **Számla adattartalmára vonatkozó egyszerűsítés**

- Meghatározott esetekben az érintett adattartalmú számlát lehet kibocsátani. Tv. meghatározza azokat az adatokat, melyet tartalmaznia kell az egyszerűsített számlának (a számlából vezeti le)

➤ **A számla egyben számviteli bizonylat is** – számviteli tv. hatálya alá is tartozik.

➤ **Számlára vonatkozó egyéb szabályok**

- **Magyar nyelven vagy bármely élő idegen nyelven kiállítandó**

DE! Az adóhatóság kérheti a hiteles fordítást, ha a tényállás nem tisztázható. (kivétel (2012.01.01.: ha angol, német vagy francia nyelven van kiállítva)

- Aláírás nem kell, kivéve az elektronikust
- **Megszűnt a helyesbítő és a sztornó számla elnevezés az áfa tv-ben**

- **Helyette:**

- **Érvénytelenítő**
esetei:

- Az ügylet érvénytelensége jogcímén az ügylet kötése előtt fennállott helyzetet állítják helyre
- Az ügylet hibás teljesítése jogcímén a jogosult eláll az ügylettől (tulajdonképpen a meghiúsulásnak felel meg)

Módja: számlával egy tekintet alá eső okirat
Bármilyen olyan hiteles megoldás, amelyből egyértelműen kitűnik az érvénytelenítés megtörténte (ez lehet az eddig alkalmazott stornózás is).

- **Módosító**

esetei:

– Elírás

- Adóalap-változás
- Helytelen adómérték felszámítása

stb ...

Módja: számlával egy tekintet alá eső okirat
Bármilyen olyan változás, amely az eredeti bizonylat, vagy az eredeti teljesítés adatait érinti.

➤ **Devizában kiállított számla**

- áthárított adó összegét forintra is át kell számítani
- teljesítés napján érvényes deviza eladás árfolyamon (hitelintézet)
- MNB hivatalos deviza árfolyamával (választható – de bejelentési kötelezettség van)

SZÁMVITELI REND, BIZONYLATI ELV ÉS FEGYELEM ELLENŐRZÉSÉNEK ALAPJAI III.

A számla néhány tartalmi és elszámolási kérdése

- **Újra: mikor hiteles ellenőrzés szempontjából egy számla (lsd. korábban)**

- **Az áfa levonási jog érvényesítése**
 - hiteles számla
 - elévülési időn belül
 - a teljesítés időszakában vagy bármikor?
 - beruházáshoz kötődő előzetesen felszámított áfa levonása és visszaigénylése – (fő)tevékenységi körrel összefüggésben

- **A számla fiktív voltának kétirányú bizonyítása**
 - **A számla tartalmi hiányosságai (amelyek még önmagában nem jelentenek fiktivitást)**
 - **A kellő körütekintés tartalma (megléte és hiánya)**
 - **A számla kibocsátó felelőssége és a számla befogadó eljárása**
 - mikor jár el a számla befogadó kellő körütekintéssel
 - a számla kibocsátó „élő” voltáról meggyőződés
 - számlaellenőrzés elvégzése (alaki, formai, tartalmi)
 - áfa levonási joggal való összefüggése
 - **A fiktív számlák alapesetei**
 - a számlakibocsátó nem adóalany
 - a gazdasági esemény fiktív
 - egyáltalán nem jött létre
 - nem azonos a valóságban létrejöttel
 - a szerződés színlelt, semmis (példákkal!)
 - a gazdasági esemény nem a feltüntetett felek között jött létre
 - bizonyítási lehetőségek
 - **A számla fiktív, de a gazdasági esemény valós helyzet kezelése**

➤ **Egy – már hagyományosan – problematikus terület:
a számlakibocsátó azonosítása illetve valóságára**

• **Meglévő adatbázisokból**

- cégjegyzék (közhiteles nyilvántartás)
- egyéni vállalkozókról vezetett országos nyilvántartás
- adóhatóságnál az adószám érvényességéről meggyőződés (közösségi adószámról is, de EU honlapon is)
- NAV honlap

• **A szállító nyilatkozatát – kapcsolódó vizsgálat**

• **Létező és elérhető a számlakibocsátó**

- könyvekben, nyilvántartásban, áfa bevallásban kimutatta-e,
- hogyan kell megítélni, ha a bevallásban nem szerepeltette és az adóját sem fizette meg? – pénzmozgás követése
- gyanú esetén helyszíni szemle: az ügylet ténylegesen megvalósulhatott-e

• **Létező de nem elérhető a számlakibocsátó**

- bizonyítani kell a bejelentett székhely fiktív voltát – ennek jelentősége!
- fuvarozók, fuvarszervezők kontrollja
- a vevőnél a gazdasági esemény valóságának teljeskörű felülvizsgálata

• **Nem létező és nem is elérhető a számlakibocsátó**

- nyilvántartásokban nem szerepel
- teljesítés valóságos-e (költség? áfa?)
 - ennek lekezelése?

• **Adószám felfüggesztés, törlés** esetei, jelentősége

- jelentősége:
 - legális (fiktív) számlázás megakadályozása
 - feketegazdaság visszaszorítása
 - szabályszerűsége készítés
 - cégjegyzékbe feltüntetésre kerül
- esetei:
 - székhelyén tevékenységet nem végez, nem található (címezett ismeretlen) vagy megfelelő levélszekrény hiánya miatt a hivatalos irat kézbesíthetetlen)
 - adóbevallás, adó- és adóelőleg fizetés éven túli elmulasztása, kivéve ha fizetési kedvezményben részesült
- felfüggesztés határideje, időtartama (15 nap)
- jogkövetkezmény:
 - adószám törlés
 - cégnyilvántartásból való törlés
- adószám törlése, felfüggesztés nélkül (2012.01.01.):
 - a bejelentett székhely nem valós cím
 - a szervezeti képviselőt az állami adóhatósághoz nem jelentette be
 - a bejelentett szervezeti képviselő nem valós személy
 - a számviteli beszámoló letétbe helyezésének és közzétételének elmulasztása, ha kétszeri felhívásra ismételtelen nem tesz eleget.

A kérdéskörhöz kapcsolódó szabályozási (ellenőrzési) konstrukció

(Az adózás rendjéről szóló törvény 2012.01.01.)

➤ **Adóregisztrációs eljárás**

- **mire irányul ?**
- adószám megállapítása előtti eljárás (gt-k)
- adószám megadásának megtagadásához vezethet (következmény: cégbejegyzési kérelem elutasítása)
- **a megtagadás kizárólagos okai:**
- olyan gt. jelenlegi vagy volt vezető tisztségviselője vagy tagja
 - folyamatosan fennálló adótartozása van (180 nap és 15 millió Ft)
- a kérelem benyújtásának napját megelőző öt éven belül adótartozással (15 millió Ft) jogutód nélkül szűnt meg
- adószáma a megelőző öt éven belül, jogellenes működésre tekintettel törlésre került
- **kimentési kérelemmel élés lehetősége** – korlátok között
- pl.: vevőivel szembeni határidőre ki nem egyenlített követeléseinek összege eléri vagy meghaladja az adótartozás összegét

➤ **Fokozott adóhatósági felügyelet (NAV)**

- **folyománya az adóregisztrációs eljárásnak**
- kockázatelemzési eljárás (kérdőív a tevékenység bemutatására)
 - ha kockázatosnak minősül: legfeljebb egy évig, felügyelet
- tartalma
 - pl.: gyakoribb áfa bevallásra, összesítő nyilatkozatra kötelezés vagy adóbevallás ellenjegyzésére kötelezés (adótanácsadó, adószakértő)
- kapcsolódó következmény lehet: adószám felfüggesztés nélküli törlése
 - pl.: bevallási kötelezettség elmulasztás, számla, nyugtaadás elmulasztása

➤ **Egy kritikus terület ellenőrzése: adókikerülési technikák a közösségi forgalomban**

- **Jelentősége, hatása**
- **Lényege:**
Nemzetközi szinten szervezett Áfa-csalásról akkor beszélünk, ha: az áfa-kötelezettség alóli szabadulásra irányuló rendszerek és mechanizmusok felhasználásával elkövetett csalás (visszaigénylés és/vagy az adó meg nem fizetése) olyan társaságokkal végrehajtott konstrukciók segítségével történik, amelyek nemzetközi szinten működnek.
- **Szereplők: (elkövetők)**
 - **Hiányzó kereskedő:** ő az, aki nem teljesíti adókötelezettségét, feladata, hogy a láncolat részére biztosítsa az áthárított áfa összegét
 - **Puffer:** a hiányzó kereskedők után következnek, beékelődve a hiányzó kereskedő és a nyereség szerző bróker közé, ez utóbbi lefedése céljából.
 - **Bróker, más néven nyereségszerző:** utolsó láncszem a számlázási láncban, ő húz hasznot az egész színlelt ügyletből, rendszerint fiktív exporttal, vagy Eu-s értékesítéssel.
 - **Szervezők:** központi személyek a láncolatban, viszont kilétüket nagyon ritkán lehet felfedni, mivel elfedik magukat névleges tulajdonosokkal, illetve pufferek beiktatásával.
- **Szereplők: (áldozatok)**
 - **Állam:** a költségvetési bevételek sérülnek
 - **Adófizető:** az adókikerülési technikák miatt az általa fizetett összegek egy része az elkövetőknél marad + az elmarad állami bevételek pótlása miatt más adónemekben nőhet az adóterhelése
 - **Jogkövető adózók:** az adóelkerülés tisztességtelen versenyt teremt

➤ **Mi az elkövetők célja?**

- **Adóáthárítás látszatának keltése:** fiktív ügyletek lefedése
- **Adóminimalizálás:** adókötelezettség csökkentése
- **Adó visszaigénylés:** költségvetési források megcsapolása
- **Árueredet és/vagy áru értékének igazolása:** csempész, illetve nem legális forrásból származó cikkek legalizálása, ártorzítás
- **Szabadon felhasználható források felszabadítása:** tulajdonos részére jövedelem kivét, fiktív pénztáregyenlegek eltüntetése

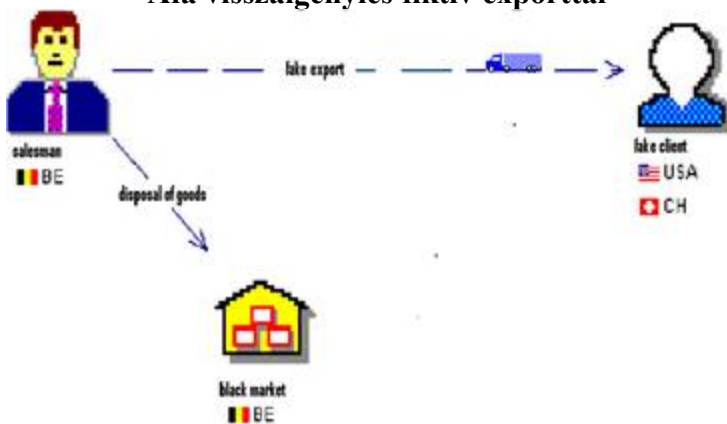
➤ **Alkalmazott technikák**

- **Közösségi beszerzések belföldi forgalomba hozatala adóelkerüléssel**

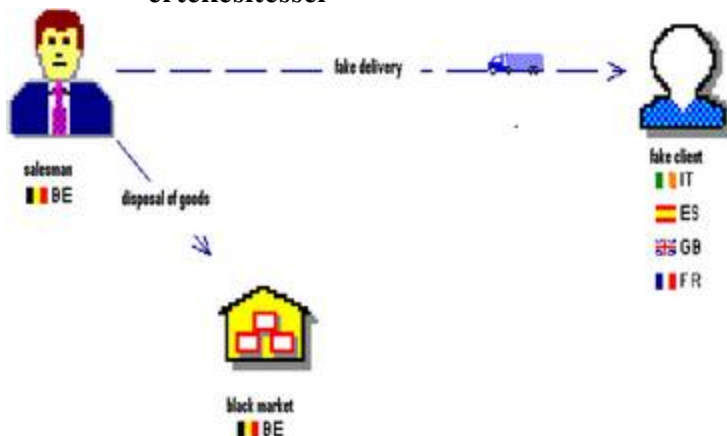
külföldön adómentesen vásárol, majd belföldi piacra dobja és olyan áfát számít fel a belföldi vevők felé, amelyet soha nem utal át a költségvetésnek.

- **Áfa visszaigénylés fiktív exporttal**

fiktív export értékesítés miatt áfa visszaigénylő pozícióba jut

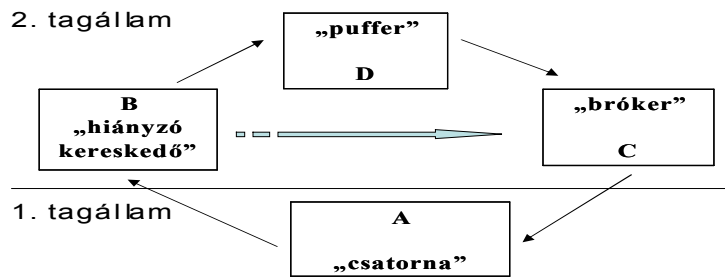
- **Áfa visszaigénylés fiktív közösségen belüli értékesítéssel**

fiktív EU-s értékesítés miatt áfa visszaigénylő pozícióba jut

➤ **Körhinta család:**

- a fiktív közösségi értékesítéssel történő visszaigénylésre rájátszó adózók láncolatba szerveződve az árut körbeáramoltatva szerveződnek

• **Az utaztatott termékek jellemzői:**

- **Kis méret:** a könnyű szállíthatóság érdekében
- **Nagy érték:** ebből adódóan jelentős áfa tartalom
- **Nagy piaci kereslet:** gyorsan eladható
- **Ilyenek például:** számítástechnikai alkatrészek és kiegészítők, mobiltelefonok, márkás divatcikkék, szórakoztatóelektronikai berendezések, gépjármű alkatrészek
- **Újabban gabona**

• **Mire érdemes figyelni:**

- Bevallást be nem nyújtó vállalkozásokra
- Áfa visszaigénylésekre
- VIES kontroladat eltérésekre
- Alakuláskor és/vagy közösségi adószám kiadását követően rendszeres ellenőrzés, információgyűjtés
- Elérhetetlen adózók, fantomcégek törlése
- A közösségi partnerek azonosítójának ellenőrzése
- Vámhatósági együttműködés
- Nagy összegű készpénzmozgások

➤ **Bizonyítás az ellenőrzések során:**

- **Szállító**
 - az ő szállítóit is bevonni
 - a láncolat elemeinek vizsgálata során az áru eredetét tisztázni
 - számla hitelességéhez elengedhetetlen
 - ha nem valós: nem jogosít fel adólevonásra a lánc minden szereplőjénél
 - bírósági gyakorlattal alátámasztott jogalkalmazás
- **Vevő**
 - KKI megkeresése
 - ellenőrzési határidő nyugszik, de a kiutalási nem (a megkereséssel nem érintett kérdésekben az ellenőrzést folytatni kell – az elévülés nem szünetel)
 - hosszadalmas válasz, késedelmi kamat miatt inkább utólagos ellenőrzés
 - pénz kimegy
 - ha bizonyított a fiktivitás, belföldiesítjük (+Áfa)
 - fontos az információ kérés pontos megfogalmazása és a bizonyítékok csatolása

**SZÁMVITELI REND, BIZONYLATI ELV ÉS
FEGYELEM ELLENŐRZÉSÉNEK ALAPJAI III.**

folytatás

Rövid jogeset

Az adóhatóság 2009. évre vonatkozó átfogó ellenőrzése során megállapította, hogy az – **üzletviteli tanácsadó főtevékenységet végző – adózó egy családi házat vásárolt**, ahol családjával lakott, de a vállalkozás székhelyeként is bejelentette.

Ezt, szabályszerű építési engedélyek alapján kibővítette.

Garázt, tárolót, öltözőt, kültéri fürdőmedencét és kondicionáló szobát épített. A beruházási ráfordításokhoz **kötődő áfa-t** a vállalkozásában **levonásba** helyezte, amely részben visszaigényelt áfaként is megjelent. **Adózó a vizsgált időszakban üzletviteli tanácsadás bevételi számlákkal rendelkezett.**

Az adóellenőrök a levonás és visszaigénylés jogtalanságát állapították meg azzal, hogy a végzett tevékenységnek nem szükségeszerű velejárói a felsorolt helyiségek.

Az adózó az észrevételében, fellebbezésében és bíróság felé benyújtott keresetében azt adta elő, hogy az építményeket tanácsadó tevékenysége kiegészítése célzatával hozták létre, vagyis, hogy komplex manager tanácsadó kurzusainak megtartására szolgáljanak.

Az adóhatóság a pert végül megnyerte, de első lépésben a bíróság új (bizonyítási) eljárásra kötelezte. (A vizsgálat lefolytatására 2011. márciusában került sor.)

Feladat:

Milyen bizonyítási lépések váltak szükségessé, ami végül a pernyertességet eredményezett?

**ÁRBEVÉTEL (BEVÉTEL) ÉS KÖLTSÉG
(RÁFORDÍTÁS) ELSZÁMOLÁSA ELLENŐRZÉ-
SÉNEK MÓDSZERTANA – RENSZERÉBEN –
ÁRBEVÉTEL OLDALÁRÓL**

➤ ***Az elszámolhatóság feltételeinek teljesítése***

- szerződészerű teljesítés
- a teljesítés elismerése a vevő (megrendelő) részéről
- export
 - értékesítés külföldi vevőnek (külföldre)
- uniós tagországok egymás közötti forgalmának minősítése
- bizonylati rendszere
 - szerződés
 - teljesítést igazoló okmányok
 - számla
 - egyéb számviteli bizonylatok

➤ ***Az elszámolás időbeli helyessége***

- évek (üzleti évek), n. évek, hónapok között
- bizonylati rendszere
 - teljesítést igazoló okmányok
 - kapcsolódó ellenőrzések iratai
 - egyéb számviteli bizonylatok

➤ ***Az elszámolás összességének helyessége***

- a vevő (megrendelő) által elismert összeg
 - peresített követelés kezelése
 - részletfizetés, halasztott fizetés
- devizás tételeknél a forint értékre történő átszámítás (számviteli politika)
- külföldi útszakaszra eső szállítási, rakodási költség kezelése
- utólagosan adott engedmények, érvényesített felárak (lsd. külön!)
- visszáru, értékesített, majd visszavett betétdíjas göngyöleg értéke
- értékesített, majd visszavett (a két időpont között használt) termék visszavételkori piaci értéke (legfeljebb eredeti eladási ára)
- bizonylati rendszere
 - vevői visszajelzés iratai
 - banki értesítés
 - forintra átszámítás bizonylata
 - fuvarokmányok
 - (módosító) számla
 - egyéb számviteli bizonylatok

AZ UTÓLAGOSAN ADOTT ÁRENGEDMÉNYEK ELSZÁMOLÁSA

➤ Jelentősége és problematikája

- az üzletpolitika és a szokásos üzletmenet része
- érinti-e a nettó árbevételt?
- fajtái

➤ A számviteli tv. szabályozása és az áfa kapcsolat

- amit a **nettó árbevétel** eleve **nem tartalmazhat**
- **ami nem érinti** a nettó árbevételt és az áfa-t sem
 - közvetett kötődés tartalma
 - a skontó
 - elszámolásuk
- **ami érinti** a nettó árbevételt és az áfa alapját, összegét is.
 - közvetlen kötődés tartalma
 - szavatossági igényhez kapcsolódó

➤ A dokumentáltság fontossága és tartalma

- módosító számla és egyéb számviteli bizonylat
 - tartalmuk
- a nem szabályos helyesbítések

ESET

A Kft többféle műanyagipari félterméket értékesített stabil vevőköre számára. Szerződésben vállalta, hogy a heti lehívásokban közölt mennyiségeket az előírt ütemezésben legyártja és – hetente – ezt a vevők elszállítják. **Meghatározott mennyiség elérése esetén árengedményt nyújtott, a szerződésben nagyon sajátos megfogalmazással:**

„... az aktuális piaci árszintből kiindulva számláz úgy, hogy ebből egy ún. árkorrekciós faktorról számolt havi jóváírást végez el a vevő számára.” **Tartalmazta a szerződés azt a havi mennyiséget, amelynek elérése esetén ezt az árkorrekciót és havi jóváírást alkalmazták.**

A társaság ezekről, ha a feltétel teljesült, havonta ún. jóváíró számlát állított ki az ÁFA tartalom feltüntetésével (az ÁFA korrekciójával).

Könyveiben **árbevételt csökkentő tételként számolta el, csökkentve egyben a korábban felszámolt és megfizetett ÁFA-t is. Az ún. jóváíró számlák nem tartalmaztak a korábban kibocsátott számlákra hivatkozást, csak a szerződésre.**

Feladat:

Döntse el, hogy elszámolás szabályszerű-e, vagy szabályszerűtlen!

ESET

Az Agrochem Rt. szerződést kötött az orosz Agrotram céggel 1000 tonna – 100 USD / tonna előállítási költségű – mezőgazdasági termény szállítására, 2008. december 20-i teljesítési időpontra, 110 USD / tonna szerződéses áron, 2009. január 20-i fizetési határidővel.

Megállapodtak abban, hogy ha a pénzügyi teljesítés 15 nappal korábban megtörténik, az Rt. 2 %-os árengedményt ad a román cégnek.

Ebből 800 tonna kiszállítására és vámhatóság általi kiléptetésére 2008. december 28-án került sor. 200 tonna vonatkozásában az Rt. hiányosan nyújtotta be az okmányokat és ezt a hiányt – felszólításra – 2008. dec. 31-én pótolta. A kiléptetésre – a torlódások miatt – 2009. január 2-án kerül sor. A szállítmányok mindkét esetben még az nap az orosz fél telephelyére érkeztek, aki mennyiségben és minőségében elismerte a teljesítését.

Az Rt. az ügyletet egyösszegben leszámlázta és 2008. évi export árbevételként számolta el. A külföldi fél 2009. január 4-én pénzügyileg, egyösszegben kiegyenlítette a számlát.

Az Rt. szerződés szerint, a korábbi pénzügyi teljesítés miatt 2009. január 6-án értesítette az orosz felet, hogy – nem számlázottan – megadta a 2 %-os árengedményt. Ennek összegét pénzügyi műveletek egyéb ráfordításai között 2008. évre számolta el.

Az orosz fél a késedelmes teljesítés miatt, 2009. január 15-én kötbér igényt jelentett be, – megbontva – a 800 tonna kiszállításához kötődően 1500 USD, a 200 tonna kiszállításához kötődően 500 USD összegben. Az Rt. a kötbér igény jogosságát elismerte és 2008. évre elszámolta az egyéb ráfordításai között.

Az Rt. számviteli politikája szerint a mérlegkészítés időpontja február 15. napja. Az üzleti év azonos a naptári évvel.

Az USD árfolyamok:

2008. 12. 28.	200,- Ft / USD,
2008. 12. 31.	200,- Ft / USD,
2009. 01. 02.	201,- Ft / USD,
2009. 01. 04.	201,- Ft / USD,
2009. 01. 15.	202,- Ft / USD.

Feladat:

Ellenőrizze az elszámolások jogszerűségét és állapítsa meg

- **a követelményektől való eltérést és / vagy megfelelést,**
- **eltérés esetén üzleti évenként az adózás előtti eredményre gyakorolt (növelő és / vagy csökkentő) kihatását.**

Az egyszerűbb megoldás érdekében számszerűsítés nélkül is elfogadásra kerül a jó megoldás!

ESET

a kibocsátott számla hitelességére, az adólevonási jog gyakorlására, a számlabefogadó kellő körültekintésére, az utólagosan adott árengedmény elszámolására és az elszámolások időbeli helyességére.

Ellenőrzött adózó:	Bútorker Kft
Ellenőrzés fajta:	bevallások utólagos felülvizsgálatára irányuló
Ellenőrzött adónem:	áfa!
Ellenőrzés alá vont időszak:	2010. december 2011. január 2011. február

Az adóellenőrök – a tényfeltárási, tisztázási és bizonyítási lépések után – a következőket állapították meg:

- **Az Bútorker Kft 2010. decemberében szerződést kötött a Szálloda Kft-vel egy 12 szobás panzió bútor cseréjére.** A szerződésben az átadás-átvétel időpontja 2011. február 20. napján került meghatározásra, kétszeri számlázási lehetőséggel. Első részszámla kibocsátása még 2011. januárjában megtörtént. **A bútorcsere határidőre befejeződött,** a végszámlát a Bútorker Kft az átadást követő 3. napon kibocsátotta. Előtte külön **megállapodásban rögzítették, hogy ha a Szálloda Kft az esedékességként meghatározott 30. nap helyett 10 napon belül kiegyenlíti a végszámlát, akkor a Bútorker Kft 1%-os utólagos árengedményt ad.** A Szálloda Kft **ezt teljesítette** és az ellenérték a 9. napon a Bútorker Kft számláján jóváírásra került.
- A Bútorker Kft az **árengedményről módosító számlát bocsátott ki,** módosítva az áfa alapját és összegét.
- **A munkákba három alvállalkozó is bevonásra került.** A Bútorker Kft az alvállalkozói számlákat befogadta és a számlákban feltüntetett, előzetesen felszámított áfá-t a bevételeiben levonásba helyezte.
- **Az adóellenőrök felülvizsgálták az alvállalkozói számlákat.** **Az egyik számlakibocsátó egyéni vállalkozó volt,** azonban - az adóhatósági nyilvántartásból megállapíthatóan – 2009. év végén megszüntette a tevékenységét és a vállalkozói igazolványa is visszavonásra került. **A másik számlakibocsátó egy Bt,** amely a cégnyilvántartásban szereplő, „élő” vállalkozás. Az adóellenőrök megállapították, hogy a Bt 2009. és 2010. években adóbevallási és befizetési kötelezettségének nem tett eleget. A kibocsátott számlán ún. „kirakós” bélyegző lenyomat szerepel. Kapcsolódó vizsgálattal az is megállapításra került, hogy a Bt a bejelentett székhelyén már nem található – bár korábban itt működött. A Bt beltagja ismeretlen helyen tartózkodik. A törzsben szereplő minden címről „ismeretlen helyre költözött” megjelöléssel jött vissza az idézés. A Bt kültagja, a cégjegyzékből ismert lakáscímén elérhető volt. Azt nyilatkozta, hogy a beltaggal már egy éve nem találkozott, hollétéről és a Bt ügyeiről nem tud nyilatkozni. Az adóellenőrök ezeket az eseményeket dokumentálták. **A harmadik számlakibocsátó, egy Kft 2010. decemberi keltű kihirdetéssel felszámolás alá került.** A szállításokra 2011. februárjában kapcsolódott be. A Bútorker Kft az alvállalkozói szerződést a Kft f.a., felszámolás előtti egyik tulajdonosával kötötte (2011. januárjában), aki egyben a cég képviselője is volt. A számlát ez a személy bocsátotta ki.
- Az alvállalkozókkal összefüggő, előző tények feltárása miatt **az ellenőrök fokozottan vizsgálták a gazdasági esemény megtörténtét.** Ellenőrizték – a számlákhoz kötődően – a megkötött szerződéseket, a beszállítások eseményeit, az átadás-átvételi jegyzőkönyveket és a hatósági engedélyek meglétét. Végül helyszíni szemlét tartottak. **Megállapították, hogy a számlák valós gazdasági eseményről szólnak, adóigazgatási azonosításra alkalmasak, megfelelnek a jogszabályokban meghatározott alakai és formai követelményeknek.**
- Az adóellenőrök a feltárt – a valós gazdasági esemény ellenére – **áfa levonásra nem jogosító, nem hiteles számlának minősítették**
 - a volt egyéni vállalkozó és
 - a Bt által kibocsátottat.**A Kft f.a. számláját áfa levonásra jogosítónak és hitelesnek minősítették.**

A TÉNYHELYZET (TEVÉKENYSÉG) MEGISMERÉSÉNEK ESZKÖZEI II.

KÖZVETLEN ESZKÖZÖK

- **Közös jellemző:** a jelen állapotainak és folyamatainak megfigyelésére, értékelésére alkalmas
- **Funkciói az ellenőrzés során**
 - önmagában is ellenőrzés (realizálásra alkalmas megállapítással)
 - közvetett eszközök kiegészítése
 - például

➤ **Egyeztetés (rovancsolás)**

- a tényleges helyzetnek a nyilvántartásokkal való egybevetése
- jellemzője: a tényleges helyzetet az ellenőrzött (munkatársa) végzi az ellenőr jelenlétében
- például:
 - pénztárellenőrzés
 - raktárellenőrzés
 - leltározás

➤ **Helyszíni szemle**

- a megfigyelés nyílt: célszerű, ha az ellenőrzött és ellenőr együtt végzi (de az ellenőrzött jelenléte nélkül is lefolytatható)
- az ellenőrzött a szemletárgy rendelkezésére bocsátására kötelezhető
- tényeket: jegyzőkönyvbe
- például:
 - karbantartás – értéknövelő felújítás
 - vállalkozás érdekében felmerült költség

➤ **Kísérlet**

- jellemzően: az ellenőr felkérésére az ellenőrzött szerv dolgozója mesterségesen idéz elő valamely folyamatot
- fő funkciója: munkafolyamatokba épített ellenőrzés ellenőrzése
- például:
 - számlaellenőrzés
 - de pl. próbaüzem

➤ **Mintavétel**

- általában:
 - tömegszerűen jelentkező anyagok, termékek minőségének és összetételének megállapítására
- jellemző: alkalmazási területe szűkülő
- példák:

➤ **Próbagyártás**

- jellemző alkalmazása: az előállítási költségek valódiságának megállapítása
- megállapítás következményei
- példák:

➤ **Próbavásárlás**

- számla-, nyugtaadás vizsgálata
- a vásárolt termék mennyiségének, minőségének, árának ellenőrzésére
- megállapítások következményei
- példák:

➤ **Interjú**

- **célja:** (mélyebb) ismeretszerzés a folyamatokról, tevékenységekről, kockázatokról és kapcsolódó ellenőrzési pontokról.
- **kikkel?** – folyamatgazdákkal és / vagy a folyamatban résztvevő más munkatársakkal
- elemzés, értékelés és visszacsatolás
- **hogyan?**
 - tartalmaz bevezetővel (céllal)
 - kontaktus és korrekt légkör kialakításával
 - közös nyelv
 - elfogulatlanság, őszinteség
- **kérdés típusok**
 - nyitott (pl.: Kérem mondja el, hogy ...)
 - zárt (pl.: A munkaköréhez tartozik, hogy ...)
 - irányító (pl.: Nem gondolja, hogy elégtelen volt az értékelés ...)
 - rávilágító (pl.: Úgy látszik nem igazán ért egyet az értékelés azon megállapításaival, hogy ...)
 - kereső (pl.: Ön szerint az eljárás során alkalmazott eljárás célravezető?)
 - feltételes (pl.: Mondja el, hogy hogyan tudná biztosítani a feldolgozási határidő pontos betartását?)
 - indokló (pl.: Kérem, hogyan tudta Ön elvégezni az értékelést?)
 - összetett

➤ *Tervezés – előkészítés – felkészülés I.*

- ellenőrzési rendszerek tervezése (lsd. rendszerrel szemben támasztott követelmények)
- tervezés
 - ellenőrzendő területek (témák) meghatározása (lsd. irányelvek)
 - kit?, mikor?, milyen fajta(típus)?, miért?, hol?
 - fogjon át egy ellenőrzendő kört, pl.:
 - gazdálkodási formát
 - tevékenységi kört (szakmát)
 - működési (földrajzi) területet
 - egymás közötti érdekeltségi viszonyokat
- kiválasztási rendszerek működtetése
 - adatszolgáltatások, adatbázisok
 - spontán információk
 - adatbányászat
 - kockázatelemzés
- pl. adóellenőrzéshez (nem teljeskörű):
 - adóbevallások (tao, áfa, szja, járulék)
 - illeték kiszabási információk
 - törvény (Art) szerinti adatszolgáltatások feldolgozása, értékelése
 - ellenőrzési megállapítások, tapasztalatok
 - uniós tagországoktól érkező információk
 - társszervektől, lakosságtól kapott jelzések
 - 2012.01.01. adatbázisok bővítése: becslési adatbázis kialakítása, sajtó, internet információk értékelése, hasznosítása

➤ *Tervezés – előkészítés – felkészülés II.*

- **Vizsgálati program összeállítása**
Mire szolgált? Mi a jelentősége?
 - cél és feladat konkrét meghatározása
 - ellenőrzés alá vont időszak
 - ellenőrzés módszere
 - feladatmegosztás, rendszerszemlélet
 - vezetői utasítás (számonkérés lehetőségével)
 - az ellenőr és az ellenőrzött védelme
 - felelősség
 - ellenőrzéssel lezárt időszak (ismételt ellenőrzés? felüellenőrzés ?)

- Például:

A nettó árbevétel felülvizsgálatának feladatát, egy jogi személyiségű gazdasági társaságnál a következőképpen célszerű meghatározni:

A nettó árbevétel elszámolásának ellenőrzése mind a belföld, mind az export vonatkozásában, a 2010. január, február, december és a 2011. január, február, december havi, 1000 ezer forint feletti kimenő számlák esetében.

Vizsgálandó:

- a feltételek megléte (a szerződés szerű teljesítés illetve ennek a vevő általi elismerése, export esetében a külföldinek, külföldre történő teljesítés),
- az időbeli elszámolás helyessége (évek illetve a vizsgáltra kijelölt hónapok között),
- az összecszerűség helyessége (vevő általi elismerés, az utólag adott engedmények elszámolása, exportnál a teljesítés időpontjában az adózó által meghatározott devizaárfolyamokon történő átszámítás, a külföldi útszakaszra eső szállítási és rakodási költség figyelembe vétele).

Az ellenőrzést szerződések, számlák, teljesítést igazoló okmányok, vevői levelezések, peres iratok, banki értesítések áttekintésével és vizsgálatával kell lefolytatni. A végrehajtás során tekintettel kell lenni a program pontjaiban meghatározott vizsgálati feladatokkal való összefüggéseire.

- **Felkészülés**

- követelmények (jobb) megismerése
- speciális szakmai ismeretek
- felkészülés folytatása a vizsgálat közben (pl. számviteli politika)
- vizsgálati program módosítása

➤ ***Helyszíni ellenőrzés***

- **jellemzője:** az ellenőrzés valamennyi eszközének – szükség szerint kombinált – alkalmazása
- az ellenőrzés megkezdésének jogszerűsége illetve a jogszerűtlenség következményei (hatósági) (pl. áfa ellenőrzés)
 - képviseleti jogosultság
 - illetékesség
 - szolgálati igazolvány
 - megbízólevél átadása
- **A vizsgálati megállapítások bizonyítása**
 - alapkövetelmény: a megállapításoknak objektíven kell tükrözni a valóságot, bizonyítva. Mivel?
 - eredeti (hiteles) irat
 - hitelesített másolat
 - hitelesített kivonat
 - tanúsítvány
 - közös jegyzőkönyv
 - tanúvallomás
 - próbagyártás
 - fénykép
 - kapcsolódó vizsgálatok megállapításai ((benne a külföldi hatóságoktól kapott adatok, információk)
 - nyilatkozat (ellenőrzés során az adott ügyben saját nyilatkozata vagy az üzleti partnerének nyilatkozata)
 - szakértői vélemény
 - teljes értékű és nem teljes értékű bizonyítások

Eset az adóellenőrzés megkezdésére

Egy Bt. értesítést kapott, hogy adóbevallások utólagos (átfogó) ellenőrzésére kerül sor, helyszíni indítással, 2009. és 2010. évekre vonatkozóan, 12 revizori nap tervezett ráfordítással.

Az adóellenőrzés megkezdésére megjelölt időpontban a két revizor megjelent a Bt. székhelyén, amely a kültag családi háza volt. A Bt. jelenlévő kültagjának bemutatták a megbízólevelüket (amelynek egy példányát a kültag átvette) és szolgálati igazolványukat. Ezt követően megkezdték az ellenőrzést azzal, hogy átvizsgálták és „lezárták” az önellenőrzési nyilvántartást.

Három nap múlva a revizorokat más irányú, sürgős feladatellátásra – egy más cégnél tett megállapításaik realizálásával összefüggésben – visszarendelték, megszakítva ezzel az adóellenőrzést.

Az ezt követő napon a Bt. ill. bejegyzett képviselője, társasági adónemben önellenőrzést készített és nyújtott be az adóhatósághoz, mindkét évre vonatkozóan módosítva az adó alapját és összegét.

Feladat:

Szabályszerűség szempontjából minősítse az adóhatóság és a Bt. eljárását.

➤ **Írásba foglalás**

- jegyzőkönyv és / vagy jelentés
- formai, tartalmi elemek
 - általában (azonosíthatóság!)
 - teljeskörűség és bizonyítottság
 - érthetőség („kívül állók” számára)
 - pl. szabályszerűségi ellenőrzésnél
 - a tényállás teljes (azonosítható) leírása
 - milyen követelményt sért
 - mi a kihatása
- záradékok
 - realizálási (megismerési) pl.:
 - hatósági ellenőrzésnél
 - könyvvizsgálatnál
 - felelősségi záradék
(egyes ellenőrzés fajták esetében)

➤ **Realizálás**

- mottó: minden ellenőrzés annyit ér ... például:
 - hatósági ellenőrzés: határozattal – szankcióval
 - belső ellenőrzés: határozattal, utasítással
 - könyvvizsgálat: maga a záradék
 - országgyűlési biztosok: nyilvánosságra hozatal
- szignalizációs rendszere, például:
 - jelzések a társhatóságok felé
 - cég törlése
 - jogszabály módosítása
- büntető ügyek (feljelentés, jelzés)
- a teljeskörű realizálás lényege és szükségessége

JOGOK ÉS KÖTELEZETTSÉGEK (jellemzően – de nem kizárólagosan – hatósági ellenőrzések vonatkozásában)

Ellenőrzést végzők jogai

➤ **Fő (általános) szabályok**

- minden iratba betekinthez (?)
- iratokról másolatot, kivonatot készíthet
- iratokat lefoglalhat (bevonhat)
 - mikor?
 - milyen feltételekkel?
- az ellenőrzött területén szabadon mozoghat, bárhová beléphet (?)
 - kivétel!
- szóban vagy írásban felvilágosítást kérhet
- szerződés (ügylet) valódi tartalmunk szerinti minősítése

➤ **Néhány speciális szabály**

- helyiséget, eszközöket átvizsgálhat, munkafolyamatokat megvizsgálhat
- kapcsolódó adóregisztrációs eljárás és fokozott adóhatósági felügyelet (NAV)
- fuvarellenőrzés (kapcsolódóan lefoglalás)
- nyomozati jogkör (NAV)
- banktitok megismerése (NAV)
- „igazoltatás” joga (magánszemélyeknél)
- tanúmeghallgatás fogatosítása
- rendőri elővezettetés joga ill. rendőri intézkedés kezdeményezése

Ellenőrzést végzők kötelezettségei

➤ **Ellenőrzés szabályszerű megkezdése**

- feltételei
 - szolgálati igazolvány bemutatása
 - megbízólevél átadás (kézbesítés)
 - kiértesítés elmaradhat (2012.01.01.)
 - képviselő
 - illetékesség

➤ **Az ellenőrzést (törvényben előírt) határidőre befejezni**

➤ **A tényállás teljeskörű feltárása és bizonyítása (eszközait lsd. korábban)**

- objektivitás
- hiba okok feltárása
- az ellenőrzött javára szóló tények feltárása is
- kivételek
 - pl. becslési eljárásban

➤ **Tájékoztatási kötelezettség**

- megállapításokról (ellenőrzés közben, ellenőrzés befejezésekor, - elmaradhat ?)

➤ **A megállapítások teljeskörű realizálása**

- nem lehetőség!

➤ **Titkok megőrzése**

(állami, szolgálati, üzleti, adó)

Ellenőrzettek jogai

➤ Fő (általános) szabályok

- az ellenőrzés jogszerűségéről meggyőződés
- ellenőrzési cselekménynél jelen lenni
 - kivétel (amikor feltétlenül kell és amikor nem szükséges)
- képviselőtről gondoskodás
- bizonyítási indítvány előterjesztése
- nyilatkozattételi jog (saját ügyében)
- igazolási kérelem előterjesztése
- iratbetekintési jog
 - kivételek!
- tolmács, szakértő kirendelés
- kisebbségi nyelvhasználathoz való jog
- panasszal élés
- méltányos eljáráshoz való jog
- a megállapítások megismerési joga
- jogorvoslati „skála” (hatósági ellenőrzések megállapításaival szemben)
 - észrevétel
 - fellebbezés
 - polgári peres eljárás
 - felülvizsgálati kérelem
 - (spec. szabály: ha a felügyelő miniszterhez terjeszti elő – ellenjegyzés szükséges)
- jogorvoslat (Art. és Ket. !)
 - alkalmazásuk alapvető szabályai
 - eltérések az egyes hatósági ellenőrzések között

➤ Néhány speciális szabály

- ellenőrzés elhalasztásának kérése (adóellenőrzési spec.)
- határidő túllépés elleni kifogás
- ellenőrök kizárásának kezdeményezése

Ellenőrzettek kötelezettségei

- **Együttműködési kötelezettség**
 - feltételek biztosítása (ellenőrzés lefolytatásához)
 - felvilágosítás megadása
- **Jóhiszemű (rendeltetésszerű joggyakorlás)**
 - az Art szabályozása
- **Nyilatkozattételi kötelezettség**
 - feltételei!
- **Intézkedés a rend helyreállítására**

BELSŐ ELLENŐRZÉS ALAPJAI (nem teljeskörű)

Vezetői – folyamatba épített – függetlenített

➤ Vezetői ellenőrzés

- feltételei
 - hatáskörök elhatárolása (munkaköri leírások)
 - információáramlás gyors, döntés-centrikus
- kialakított információs rendszer (controlling)
- beszámoltatás, tájékoztatás kérés
- kiadmányozási, aláírási jog gyakorlása
- közvetlen helyszíni ellenőrzés
- kérdés-sorozatos ellenőrzés (lsd. korábban interjú módszer)
- hálótervezés, döntési diagramm

➤ Munkafolyamatba épített ellenőrzés

- **alapfeltétel:**
 - zárt folyamatrendszer
 - a tevékenység átfogása
 - visszacsatolás: mindenkor (a követelményektől való eltéréskor, de megegyezés esetén is)
- **rögzítendő:**
 - a viszonyítási alapok
 - követelményektől eltérés ill. megegyezés visszacsatolásának módja és célszervezete (személye)
- **szakellenőrzések (pl.!)**
 - pénztárellenőrzés
 - számlaellenőrzés
 - minőségellenőrzés (minőségbiztosítások!)
 - készletellenőrzés
- **feladat!:** a beérkező (költség) számlák munkafolyamatba épített ellenőrzésének megszervezése, programjának kidolgozása

- **Példa a minőségellenőrzésre:**

Mutassa be, hogy milyen feltételek érvényre jutása szükséges a minőségellenőrzésnek, mint munkafolyamatba épített ellenőrzésnek a hatékony funkcionálásához.

(Ha példaszerűen dolgozza ki, akkor az ellenőrzés tárgya legyen: egy termék minősége.)

Megoldási vázlat:

- minőségi követelmények egzakt rögzítése (meghatározása)
- a követelményektől való eltérés visszacsatolása folyamatának kialakítása, módja (mit, hová, milyen formában csatol vissza és mindezt hogy dokumentálja)
- okok kivizsgálása (meghatározása – végig a technológiai láncon)
- intézkedés a hiba(ok) megszüntetésére (ha példán vezeti le, ugyanúgy elfogadhatók)

➤ **Függetlenített**

- felső vezetés szolgálatában
- feltételei (a hatékony működésnek)
- folyamatellenőrzés – kockázatelemzés

Eset rendeltetésszerű joggyakorlásra

Egy villanyszerelést végző Kft számlát fogadott be a szintén villanyszereléssel foglalkozó EVA alany egyéni vállalkozótól. Ez utóbbi a 2010. évi 3.000 eFt-tal szemben, 2011. évben összesen 23.000 eFt árbevétel szerepeltetett nyilvántartásában és bevallásában. A Kft – melynek ügyvezetője az egyéni vállalkozó házastársa – 2010. évben vállalkozási szerződést kötött az egyéni vállalkozóval, amely szerint feladata a felelős műszaki vezetői teendők ellátása a társaság villanyszerelési munkáinál, havi 1.600 eFt + Áfa díjazás ellenében.

A vállalkozási szerződés ugyanakkor nem tartalmaz konkrétumot arra vonatkozóan, hogy mely munkákhoz kapcsolódik a műszaki vezetés.

A revízió feltárta, hogy az egyéni vállalkozó egyidejű a Kft főállású alkalmazottjaként un. operációs igazgatói munkakört látott el, havi 350 eFt munkabérért.

A Kft-nél végzett kapcsolódó ellenőrzés során a revízió az iratanyagban fellelt felmérési naplók, műszaki átadás-átvételi jegyzőkönyvek alapján megállapította, hogy a magánszemély a Kft alkalmazottjaként látta el a vállalkozási szerződés szerinti felelős műszaki vezetői teendőket. Az egyéni vállalkozói munkavégzést semmilyen irat nem támasztotta alá.

Feladat:

Fejezze be az esetet, határozza meg a megsértett követelményt és a feltárás kihatását.

TRANSZFERÁRAK ELLENŐRZÉSE

A témakörről

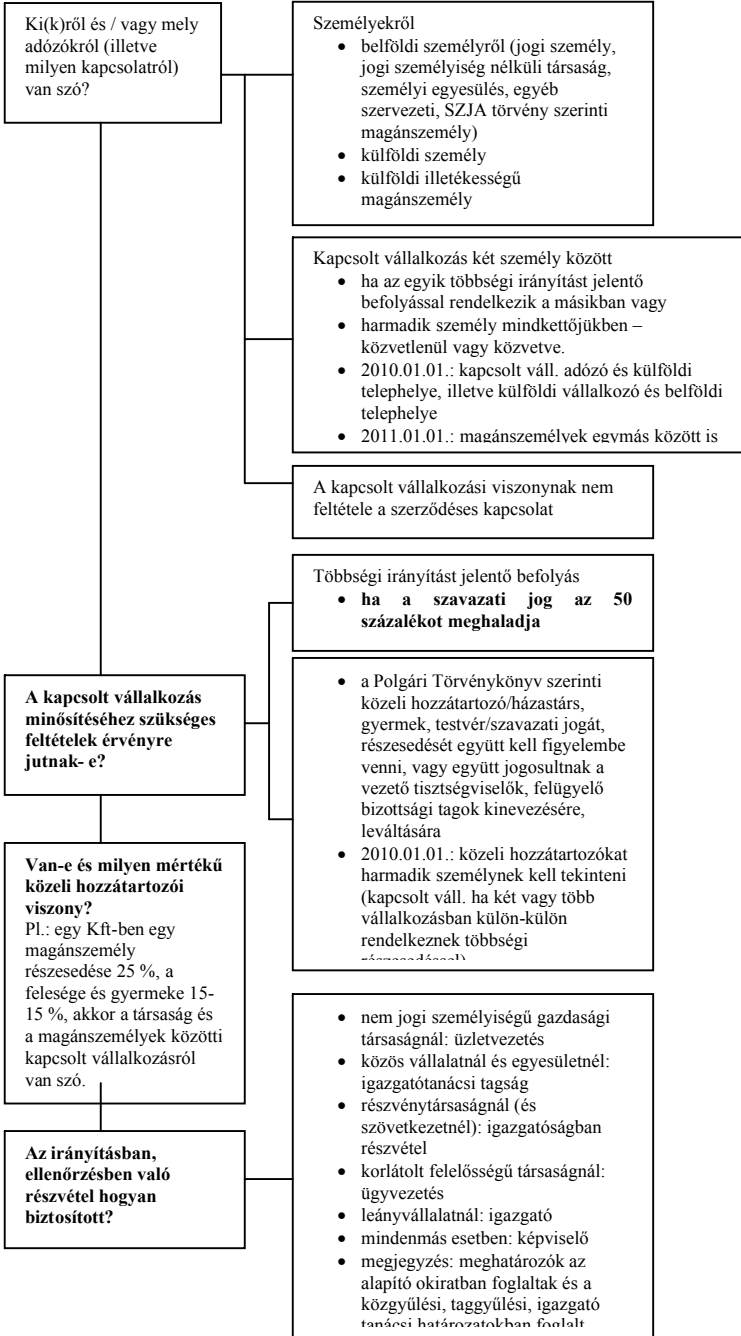
➤ **Fogalma és jelentősége**

- **mi a transzferár? mi a szokásos piaci ár?**
 - amelyeken egy vállalkozás terméket (árut) vagy immateriális javakat ad el és / vagy szolgáltatást nyújt egy kapcsolt (társult) vállalkozás részére
 - amelyeket egymástól független felek az ügyleteik során érvényesítenek illetve érvényesíthetnének vagy érvényesíthettek volna
- **hatások!**
 - ha a transzferár eltér (mert sok esetben eltérítik) a független felek között érvényesülő szokásos piaci ártól, akkor – összehasonlíthatóvá tett ügyletek esetében – a társasági adó alapját módosítani kell.
 - az eltérés jellemzően lehet
 - az ügylet speciális célja, tartalma miatt (pl. új piacra bevezetés)
 - a kapcsolt vállalatcsoport egészét érintő adóminimalizálási szint elérése miatt (nagy gyakorisággal szabályszerű eszközökkel)
 - adókikerülési, adókijátszási célzatú (példákkal)
- egy (több) felmérés tapasztalata!
- OECD (Ell. is) irányelv (módosított 2010)

A szabályozás

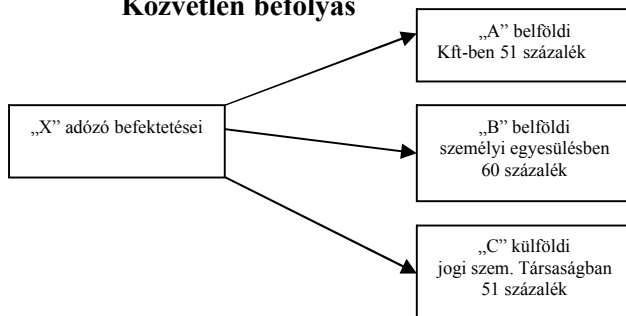
➤ A magyar szabályozás (Tao tv.)

- **mely személyek (kik a kapcsolt vállalkozások?)**

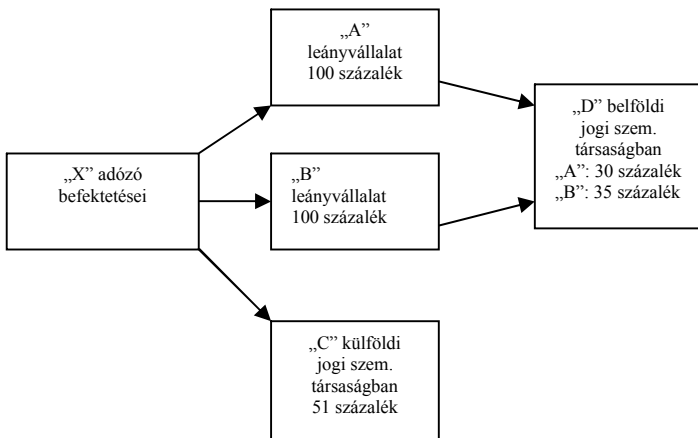

- **példák a kapcsolt vállalkozásokra**

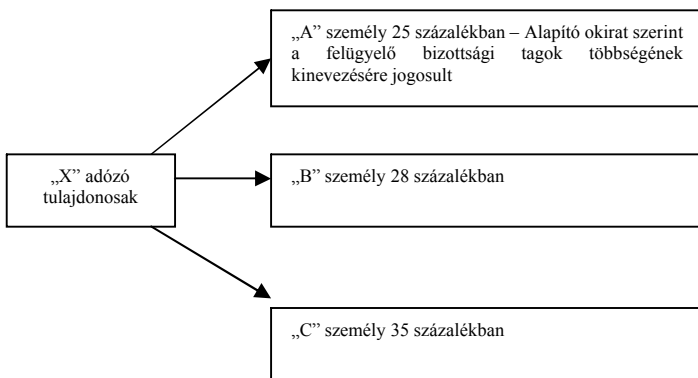
Közvetlen befolyás

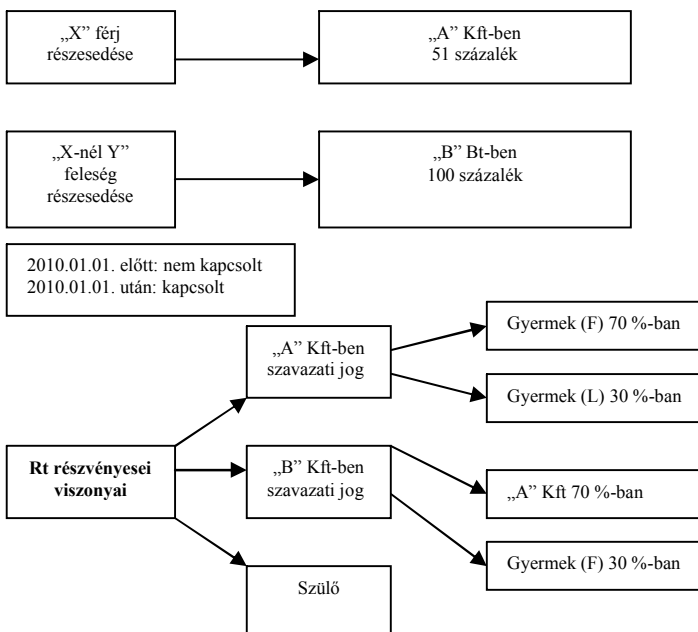
Közvetett befolyás

Vezetői tisztségviselők, felügyelő bizottsági tagok többségének kinevezési, leváltási jogosultsága

Közeli hozzátartozók részesedéseinek összeadódása

➤ **Art.:**

- a kapcsolt vállalkozási viszonyt be kell jelenteni az állami adóhatósághoz
 - = főszabályként: szerződéskötéskor
 - = Zrt-nél 50 %-ot meghaladó vagy minősített többségi részesedést mindenkor (2012.)
 - = Zrt-nél és Kft-nél ha a szavazati jog az 50%-ot meghaladja, mindenkor (2012.)
- a kapcsolt vállalkozási viszony megszűnését (15 napon belül) be kell jelenteni az állami adóhatósághoz (2012.)
- számviteli törvény és az adótörvények viszonya

A módszerek:

- **Szokásos piaci ár és az attól való eltérés megállapítása adózái kötelezettség**
 - **a magyar szabályozás**
 - Art., Tao tv., Szja tv., Áfa tv.
 - elvek:
 - adózás szempontjából a kapcsolt vállalkozások egymás közötti ügyletei a piaci viszonyokat tükrözzék
 - „A szokásos piaci ártól eltérő szerződéses feltételeket alkalmazó kapcsolt vállalkozások ... ügyleteit adózási szempontból a szokásos piaci ár alapulvételével kell minősíteni.”
 - **dokumentálási kötelezettség**
 - kivételek (mikro- és kisvállalkozások)
 - alapelvek: a lényeges és jelentős körülmények, eltérések meghatározása, valamint a tőle elvárható gondosság kezelése.
 - a nyilvántartás tartalma:
 - a tranzakciók azonosítása és a teljesítés nyomon követhetősége; a tevékenység jellemzői és a megvalósulás feltételeinek számbavétele.
- **Módszerek (a szokásos piaci ár meghatározása)**
 - **összehasonlító árak**
 - amelyet független felek alkalmaznak az összehasonlítható termék vagy szolgáltatás értékesítésekor a gazdaságilag összehasonlítható piacon
 - **viszonteladási árak**
 - az eszköznek, szolgáltatásnak független felek felé, változatlan formában történő értékesítése során alkalmazott ár, csökkentve a viszonteladó költségeivel és a szokásos haszonnal.
 - **költség-jövedelem**
 - az önköltség szokásos haszonnal növelt értékében
 - **nyereségmegosztásos módszer (2011.01.01.)** (amikor a kapcsolt vállalkozások egy tranzakcióban együtt dolgoznak)
 - az ügyleten realizált nyereség meghatározása
 - nyereségmegosztás, indokolt gazdasági alapon
 - **ügyleti nettó nyereség módszer (2011.01.01.)**
 - az egymás közötti ügylet bizonyos alapra vetített nettó nyereségét összehasonlítani a független felek által elért (elérhető) nettó nyereséggel
 - **egyéb**
 - ha a normatívan előírt módszerek alapján nem határozható meg
 - ha a kialakított módszer az adott ügyletre a legjobb.
- **Szokásos piaci ár az apportnál** (jegyzett tőke emelésekor és leszállításakor)
- **Az összehasonlíthatósági probléma** (csak kiemelések!)
 - **tevékenységek összehasonlítása**
 - technikai felszereltség, gyártási tevékenység jellemzése
 - **szerződéses feltételek**
 - pl. kamat, hitel, kockázat megosztás
 - **piaci körülmények**
 - a piac „formai” és „tartalmi” jellemzői

Egyszerű eset – a kölcsön nyújtás ügyletekre

Az Albert Kft a kamatláb kivételével, azonos feltételekkel – kölcsönt nyújtott a Boldog Rt-nek és a Civil Kft-nek (amely vállalkozásokban nem bírt részesedéssel), valamint a Zord Kft-nek.

Tételesen a

Boldog Rt-nek 4.000 e Ft-ot évi 12 %-os,
Boldog Rt-nek 2.000 e Ft-ot évi 11 %-os ,
Civil Kft-nek 6.000 e Ft-ot évi 12 %-os,
Zord Kft-nek 5.000 e Ft-ot évi 6 %-os,
kamatláb mellett, minden esetben éven belül (közel azonos időszakban), 6 hónapi időtartamra.

Az Intel Rt 51%-ban tulajdonosa a Zord Kft-nek, az Albert Rt pedig 25%-os részesedéssel bír az Intel Rt-ben. Az Albert Rt tulajdonosai az Intel Rt IT-nak tagjai illetve egyikük az IT elnöke.

Feladat:

A társasági adó alapjának szabályszerűsége szempontjából vizsgálja meg a kölcsön ügyleteket. Ha a követelményektől eltérést állapít meg, akkor számszerűsítse a kihatást.

Eset az összehasonlításra, elhanyagolható eltérés eredménnyel

A Vegyi Rt műanyag alapanyagot szállít a Gt Kft-nek, amely az RT gyárterületén, de elkülönülten működik, a tulajdonosi részarány 60 százalékos. Ugyanezen termékét még két belföldi független vevőjének is értékesíti. Az utólagos adóellenőrzés vizsgálat alá vonta a kapcsolt és a független partnerek felé történő értékesítés eladási árát. Megállapította, hogy a szerződéseket hat hónapos időtartamra, azonos feltételek mellett kötötték meg. A Gt Kft felé 108 ezer Ft/t még a két független cég felé 114 eFt/t. eladási árát érvényesített. Megvizsgálva az alkalmazott transzferárat, megállapításra került, hogy a Gt Kft 3 százalékos kereskedelmi árengedményt kapott, mint nagy vevő. Az Rt belső szabályozását és a meghirdetett értékesítési feltételeket áttekintve megállapítható volt, hogy ez az engedmény minden nagy vevőjét megilleti, meghatározva, hogy nagy vevő alatt az évi 2000 vagy félévi 1000 tonna felett vásárlókat érti.

A Gt Kft ezen feltételeknek megfelel, a másik két cég nem. Emellett eltérés volt megállapítható a termék kiszerezésében. A Gt Kft ugyanis silós kiszerezésben még a független partnerek zsákos kiszerezésben kapták (igényelték) a terméket. Az Rt kidolgozta a kétféle kiszerezés közötti költségeltérést, amely 2900 Ft/t.

Kérdés:

Fejezze be az esetet és tegyen megállapítást.

Közelítési, megoldási lehetőségek az adóellenőrzésben

- általános elvek a vizsgálatok végzéséhez
 - o adókikerülés feltételezése? - !
 - o rugalmas kezelés (becslés) az eset bonyolultságának eldöntése
 - a tiszta eset kezelése
 - o pénzügypolitikai döntések figyelembevétele
 - o elszámolások szabályszerűségi vizsgálata
 - o egyeztetési eljárások
 - nemzeti és megyei adóhatóságok között
 - a vizsgált adózóval
- egy könnyítés: az előzetes ármegállapodás

Eset: komplex szolgáltatás piaci értékének meghatározására és az alkalmazott transzferárral történő összevetésére, egyéb módszerrel

Az ellenőrzött Kft. és egyszemélyes Rt. tulajdonosa 5 évre szóló ún. képviseleti megállapodást kötött, komplex szolgáltatásnyújtásra, 4 százalékos mértékű jutalék ellenértékért, amelynek alapja a nettó árbevétel és a beszerzési ár (érték). A szolgáltatás kiterjedt:

- alapanyag beszerzésekre és szállítói szerződések megkötésére,
- logisztikai szervezésre,
- piacfelmérésre, piackutatásra,
- értékesítési terv készítésére, termék regisztrációra és értékesítési szerződések megkötésére.

A vizsgált Kft. kereskedelmi részleggel nem, még a szolgáltatásnyújtó viszont széleskörű külkereskedelmi gyakorlattal rendelkezett. A megállapodásban rögzítésre kerültek a felelősségvállalásra és a vis majorra vonatkozó kockázati elemek.

Az öt év alatt a Kft. nettó árbevétele és ezen belül az export sokszorosára növekedett, a tulajdonos Rt. többszörösére növelte a jegyzett tőkét és hosszú lejáratú kölcsönt is nyújtott a társaságnak.

Az ellenérték szokásos piaci árnak való megfelelése a hagyományos módszerekkel nem volt lehetséges. A viszonteladási árak módszere itt nem volt értelmezhető. A költség és jövedelem módszer nem biztosított volna piackonform árképzést.

Az összehasonlító árak módszeréhez pedig a szolgáltatás összetettsége és speciális volta miatt nem voltak külső összehasonlítható ügyletek. Az ügyletnek különben speciális voltát kell kiemelni, hiszen nem egy normál ügynöki tevékenységről van szó, hanem komplexen a vizsgált cég vagyoni, pénzügyi, jövedelmi helyzetének javításáról. A pontos, de akárcsak a közelítő érték meghatározása lehetetlen volt.

A revízió – az előzőekre figyelemmel és az adózó hathatós közreműködésével – a tranzakciós nettó határhaszon módszer alkalmazása mellett döntött, úgy, hogy ezt a szolgáltatást nyújtó, tehát az Rt. oldaláról vizsgálta. Az Rt. az érintett öt év során az első két évben veszteséget, az utolsó három évben nyereséget realizált.

Az öt év árbevétel arányos üzemi(üzleti) eredménye átlagosan 2,5 százalékos értéket mutatott. A módszer alkalmazásához szükséges határértékek meghatározásához egy nemzetközi adatbázis adatait használta fel a revízió. Az adathoz való hozzájutást az adózó (az Rt.) tette lehetővé. 358 olyan európai cég adatai kerültek figyelembevételekre, amelyek marketing, piackutatási, számviteli, bizományosi, management szolgáltatásokat végeztek és adatbázisuk teljes volt.

Az elemzés a következő jövedelmezőségi rátákat (árbevétel arányos eredményt) adta, százalékban:

- a minimum érték - 65,3
- az az érték, amelynél a cégek 25 százalékának mutatószáma alacsonyabb (alsó kvartilis) 0,5
- az az érték, amelynél a cégek egyik 50 százalékának a mutatószáma alacsonyabb, a másik 50 százalékéé pedig magasabb (medián) 3,0
- az az érték, amelynél a cégek 25 százalékának mutatószáma magasabb (felső kvartilis) 8,2
- a maximum érték 94,2

A cégek egyik fele tehát 3,0 százaléknál alacsonyabb, a másik fele ennél magasabb árbevétel arányos nyereséget realizált, a középső 50 százalék mutatója pedig 0,5 – 8,2 % közötti. Az Rt. 2,5 százalékos a vizsgált határértékkal elfogadhatóan összhangban van.